

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvcvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

8. Vtrum liberauerit homines de purgatorio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](#)

art. 4. huius q. ad 3.
liberavit pueros, qui cum peccato originali decesserant. Prima probatio est: Dilectionis Christi ad inferos, in solis illis effectum liberationis habuit, qui per fidem & charitatem coniuncti erant passioni Christi: fed pugni habentes peccatum originale, non erant sic coniuncti Christo, quia nec per propriam fidem & charitatem, nec in fide parentum, aut per aliquod fidei sacramentum purgatur ut amergo. Secunda probatio est: Liberatio ab inferno, est admisso ad gloriam: sed pueri cum originali non poterunt aliam ad gloriam, ergo. Major manifestatio in liberatione sanctorum parum. Minor probatur, qui nullus admisit ad gloriam, nisi prehabuerit gratiam, ad Ro. 6. sed pueri tales non habebant gratiam.

art. 5. huius q. ad 3.
In responsione ad tertium perspicere, quod Author, semper firmat doctrinam suam super uani disputatione, qua Christus verba sapientia disponeas omnia tua intermutabilibus de malo in bonum hominibus in hac uita, baptizatum omnium liberatorium institutum: immutabilibus autem hominibus in alia una descentum suum ad inferos non omnium liberatoriū, sed eorum tantum, qui prius hoc meruerant, applicauit.

art. 6. huius q. ad 3.
RESPON. Dicendum, quod (sicur supra dictum est) descendens Christi ad inferos, in illis solis effectum liberationis habuit, qui per fidem & charitatem passionis Christi coniungebantur, in cuius uirtute descendens Christi ad inferos liberatorius erat. Pueri autem, qui cum originali decesserant, nullo modo fuerant coniuncti passioni Christi per fidem & dilectionem: neque enim fidem propriam habere poterant, quia non habuerant usum liberi arbitrii: neq; per fidem parentum, aut per aliquod fidei sacramentum fueranta peccato originali mundati; & ideo descendens Christi ad inferos, huiusmodi pueros non liberavit ab inferno. Et præterea sancti patres ab inferno sunt liberati, per hoc quod sunt ad gloriam diuinæ uisionis admissi, ad quam nullus potest peruenire, nisi per gratiam, secundum illud Roman. 6. Gratia Dei uita æterna. Cum igitur pueri cum originali decedentes, gratiam non haberint, non fuerunt ab inferno liberati.

art. 7. huius q. ad 3.
AD PRIMUM ergo dicendum, quod sancti patres, eti adhuc tenebrentur astricti reatu originalis peccati, in quantum respicit humanam naturam, tamen liberati erant per fidem Christi ab omni macula peccati. & ideo capaces erant illius liberationis, quam Christus attulit decedentes ad inferos: sed hoc de pueris dei non potest, ut ex supra dictis patet.*

A AD SECUNDUM dicendum, quod cum Apostolus dicit, quod gratia Dei in plures abundauit, in plures, non est accipendum comparative, quia plures numero sint saluati per gratiam Christi, quam damnati per peccatum Adæ, sed absolute, ac si diceret, quod gratia unius Christi abundauit in multis, sicut, & peccatum unius Adæ peruenit ad multos: sed sicut peccatum Adæ ad eos tantum peruenit, qui per se in malam rationem carnaliter ab eo descenderunt, ita gratia Christi ad illos tantum peruenit, qui spiritu li regeneratione, eius membra sunt facti, quod non competit pueris decedentibus cum originali pœdo.

AD TERTIUM dicendum, quod baptismus adhibetur hominibus in hac uita, in qua homo potest transmutari de culpa in gratiam: sed descendens Christi ad inferos, exhibitus fuit animabus post hanc uitam, ubi non sunt capaces transmutationis praeditæ, & ideo per baptismum pueri liberantur a peccato originali & ab inferno: non autem per descendens Christi ad inferos.

ARTICVLVS VIII.

Vtrum Christus suo descensu liberaret animas a purgatorio.

A D OCTAVVM sic procedit. Vt, quod Christus suo descendens ad inferos, liberauit animas a purgatorio. dicit. n. C Augustinus in epistola ad Euodium, * quia euidentia testimonia, & infernum commemorant & dolores, nulla causa occurrit, cur illo creditur uenisse salvator, nisi ut ab eisdem dolorib. saluos faceret: sed utrum omnes quos in eis inuenit, an quodam, quos illo beneficio dignos iudicauit, ad hoc requiro, siue tamen Christum apud inferos, & in eorum doloribus constitutus, hoc beneficium praestitisse non dubito: non autem praestitit beneficium liberationis dñatis, sicut supra dictum est. * Præter eos autem nulli sunt in doloribus penalibus constituti, nisi illic sunt purgatorio. ergo Christus alias de purgatorio liberauit. ¶ 2 Præt: Ipsa Christi presentia non minorem effectum habuit, quam sacramenta ipsius: sed per sacramenta Christi liberantur anime a purgatorio, & precipue per Eucharistiæ sacramentum, ut infra diceat. * ergo multo magis presentia Christi ad inferos decedentis, sunt anime a purgatorio liberatae.

¶ 3 Præt. Christus quoscunque curauit in hac uita, totaliter curauit, ut Aug. * dicit in li. de Penitentia. & Ioan. 7. dominus dicit. Totum hominem saluum feci in sabbathos: sed Christus eos, qui in purgatorio erant, liberauit a reatu penæ damni, quo excludebantur a gloria. ergo etiam liberauit eos a reatu penæ purgatorii. Tertia S. Thomæ,

¶ Super quest. quinq; q. ad 2. secundum articulum oculum.

T itulus clarus.

D In corpore, 2. di. 22. q. 2.
art. 2. q. 4. &
op. 3. capite
242.
dua sic cõclu-
siones. Prima est, ait
in purgatorio tunc
tales, quales sunt illæ,
que nunc ibi detine-
nentur, non fuerunt
per Christi descen-
sum liberatae. Se-
cunda est. Animæ in
purgatorio tales tunc,
quales sunt, quæ nunc
liberantur, fuerunt
per Christi descen-
sum liberatae. Proba-
tur utraque simul,
Passio Christi non
habet transitoriam,
sed sempiternam uit-
atem. ergo non ha-
bit, tunc maiorem
efficaciam, quam nunc,
ergo, &c. Antecedens
probatur ad Hebr.
decimo. Secunda art. 6. huius q.
terto consequentia
probatur, quia descen-
sus Christi ad inferos
sunt in uirtute
passionis sua libera-
torius.

D Adiuerte hic, quod
Author certa secta-
tis, quid efficacie
Christi descendens ad
inferos in purgato-
rio, tradit, addens

4.79. art. 2.
in respondere ad
primum, alterum ge-
nus tunc purgatorii,
ita quod duo ponit
genera liberatorum
a purgatorio, in de-
scendens Christi, scilicet
& illos, qui tunc
purgationem suam
impleuerant, exoluere
de debitis penas:
& illos, qui tunc ab-
solutes adhuc ful-
lent in purgatorio
permanendi, tan-

* in li. de ne-
tra & falla
pen. c. 9. post
med. 10. 4.

Y 3 ta

QVAEST. LIII.

ta tamen fuit eorum
deuotio ad Christi
mortem seu iudicium
Sed contra est, quod Gre-
gori. * dicit in 13. Moralium:

Si.ii.e.20.cir
ca. fi.
ta tamen fuit eorum
deuotio ad Christum
mortem seu redemp-
tionem, ut merue-
rint in hac vita po-
st, quod Christo de-
scendente ad infer-
nos, plena liberatio-
nis fructum recipie-
rent. Et secundum
hoc, rationabiliter
dicitur, quod Christus
descendens ad
inferos, multos in
purgatorio existen-
tes, qui non tam ci-
erat. 4.15.6. & 7.
huius q.

ar. 4.15.6. & 7.
huius q. purgatorio existen-
tes, qui non tam ci-
to fuissent liberati,
ex speciali gratia de-
fensus sui libera-
uit. Confentaneum
siquidem est ut mul-
ta persone propin-
que tempori mortis
Christi ante ipsius
mortuam, praparare
sint a Deo, cum si-
mili deuotione, ut si
cum nascens Simeonem
& Annam per
fectos inueniunt, & pa-
stores & magos pre-
paratos, ut digni ef-
fent consolacione
natuitatis sua, ita
moriens non solum
Pates sanctos perse-
ctos, sed etiam in
purgatorio speciali
deuotione prapara-
tos inueniunt, qui digni
escent consolari ex
descensione ad inferos
liberatorio.

poterit concludi, quod omnes in
Qui in purgatorio erant, fuerint a purgatorio liberati, sed quod aliquibus eorum fuerit hoc beneficium collatum, illis scilicet, qui iam sufficienter purgati erant, vel etiam, qui dum adhuc uiuerent, meruerunt per fidem & devotionem ad mortem Christi ut eo descendente, liberarentur a temporali purgatorio pena.

D. 982. AD SECUNDUM dicendum, quod uirtus Christi
operator in sacramentis & per modum sanationis &
expiationis cuiusdam, unde sacramentum eucharistie
liberat hominem a purgatorio, in quantum est
sacrificium quoddam satisfactorium pro peccato.
Delicatus autem Christi ad inferos, non fuit satis-
factorius, operabatur tamen in uirtute passionis,
qua fuit satisfactoria, ut supra habitum est de crat-
tis satisfactoria in generali, cuius uirtutem oportebat
applicari ad unumquemque per aliquid specialiter
ad ipsum pertinens: & ideo non oporteret, quod per
decenium Christi ad inferos, omnes fuerint apur-
gatorio liberati.

gatorio liberati.
AD TERTIUM dicendum, quod illi defectus, a quibus Christus in hoc mundo simul homines liberabat, erant personales, proprias ad unumquemque pertinentes: sed exclusio a gloria Dei, erat quidam defectus generalis, pertinens ad totam humanam naturam: & ideo nihil prohibet eos, qui erant in purgatorio, per Christum esse liberatos ab exclusione a gloria: non autem a reatu penae purgatorii, qui pertinet ad proprium defectum, sicut econtrario sancti patres ante Christi aduentum liberati sunt a propriis defectibus: non autem a defectu communis, sicut supra dictum est.*

ARTIC. I.

QVÆSTIO LIII.

¶ Super quæst. quin
quagesimæterriam.

De resurrectione Chisti, in quatuor articulos divisa.

ONSEQVENTER considerandum est de his, quæ pertinent ad exaltationem Christi. Et primò, de eius resurrectione. secundò, de eius ascensione. tertio, de eius sessione ad dexteram Patris. quartò, de iudicaria protestate ipsius.

CIRCA primū occurrit qua-
druplex consideratio.
Quarum prima est de ipsa Chri-
stireurrectione.
Secunda, de qualitate resurgen-
tis.

Tertia, de manifestatione resurrectionis.

Quarta, de eius causalitate.

CIRCA primum quæru

¶ Primò, De necesi
¶ Secundò, D.

T Secundò, De temp
T Tertiò, De ordin

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum fuerit necessarium Christum resurgere.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod a. dif. a. 1. q. 2.
non fuerit necessarium Christum resurgere. a. 2. q. 8. q. 80.
dicit enim Damascenus * in quarto lib. Resurrectio c. 22. prim.
est secunda, eius quod dissolutum est, & cecidit. l. 16. 4. ord.
animalis surrectio: sed Christus non cecidit per pec- fid. c. ult. n.
catum, nec corpus eius est dissolutum, ut ex supra
dictis patet. † non ergo proprio conuenit sibi refur- g. 51. ar. 4.
gere.

I ¶ 2 Præt. Quicumq; resurgit, ad aliquid aliud promouetur: quia surgere est sursum moueri: sed corpus Christi remansit post mortem diuinitati vnitum, & ita non potuit in aliquid aliud promoueri. ergo non competebat sibi resurgere.

Non comprebat nisi refutare.
¶ 3 Præt. Ea, quæ circa humanitatem Christi sunt
acta, ad nostram salutem ordinantur: sed sufficie-
bat ad salutem nostram passio Christi, per quam su-
mus liberati a poena & culpa, ut ex supra dicitis pa-
ter.* non ergo fuit necessarium, qd Christus a mor-
tuis resurrexeret.

SED CONTRA est, qđ dicitur Luc. vlt. Oportebat Christum pati, & resurgeret a mortuis.

RESPON. Dicendum, q̄ necessarium fuit Christum resurgere propter quinque. Primo quidem, ad

commēdationem diuinā iustitiae, ad quam pertinet exaltare illos, qui se propter Deū humiliant, secundum illud Luc. i. Deposuit potentes de sede, & exaltauit humiles. quia igitur Christus propter charitatem & obedientiam Dei, se humiliauit vsq; ad mortem crucis, oportebat quod exaltaretur a Deo, usque ad gloriosam resurrectionem. vnde ex eius persona dicitur in Psal. 138. Tu cognouisti, i. approbasti, fessio nem meam, i. humilitatem & passionem, & resurrectionem meā, id est glorificationem in resurrectione, sicut gl. exponit. Secundò, ad fidēi nostrę insufflationem: qui per eius resurrectionem confirmata est fides nostra circa diuinitatem Christi, quia vt